

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSET” MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYED SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenkint 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Vizalatti furásokról.

Viz alatt fekvő kőtömbök mozgatás a kőzettejtő technika legnehezebb feladatai közé tartozik. Ezen munkálatok különös tapasztalatokat igényelnek és a gépek irányában is egészen speciális követelményeket támasztanak. A dagály és apály változása, a szelek, viharok, továbbá a víz mélyében levő áramlások oly akadályokat képeztek régebben, amelyek ellenében alig merték megkísérelni az ilyen munkákat és ha már megkísérelték a víz alatt fekvő kőtömbök robbantását, a végzett munkálatoknál ökonomiáról avagy gyors előrehaladásról szó sem lehetett. Igen gyakran ily furások oly helyen eszközöndők, ahol a vizmagasság tetemes. A vízfenekén lévő sziklák felett pedig, kavics, homok, sár és egyéb idegen anyagok gyülemlenek meg, amelyeken keresztül kell hatolnunk, mielőtt kemény kőzetre akadunk. Továbbá ezen hordalékoknak a furás helyétől való távoltartása is meglehetősen akadályokat támaszt. A legutóbbi időkben sikerült csak eredményesen ezen munkálatokat végezni és a következőkben a tenger alatti furásokról óhajtok egy néhány szót mondani:

Kezdetben vizalatti repesztéseket egyszerűen úgy vélték eszközölhetni, hogy a robbantó anyagot a szilárd kőtömbök tetejére súlyszettették és felülről meggyújtották; az eredmény, képzelhető, vajmi kevés volt. Ezek voltak az ugynevezett felületi robbantások. Később a víz színéről rudazatot engedtek le és annak emelésével és súlyszettésével lyukat vertek a szilárd kőzetbe. Ezen lyukat buvár segítségével körülményesen megtöltötték a robbanó anyaggal és a víz niveauról robbantották. Később ezen rudazatot legjobb acélból csinálták és éllel látták el, hogy gyorsabb haladást érjenek el. Ezek a rudazatok nagy sullyal bírtak, egyszer-másszor cca tíz tonnát is nyomtak. Működés közben természetesen ezen nehéz rudazat megfelelően elkészített éllel felüt a szik-

lára és áttöri a kőzetet, minden ütéssel lassacskán előbbre haladva. Vannak még viz alatti furások, ahol ezen primitív rendszerrel eszközlik a kőzetek mozgatását, azonban minden modern berendezésnél, különösen pedig az Egyesült Államokban, mindenütt áttértek már a sokkal modernebb rendszerre, sulyban könnyebb, de teljesítményben lényegesen nagyobb furógépekre, melyek speciálisan ezen munkálatok keresztülvitelére készítettek és amelynek alapelveit a szárazföldön dolgozó kőzetfurógépek képezik. A vizalatti végzendő furások szükségessége nap-nap után terjed és mindinkább fontosabb lesz megfelelő gépeknek beállítása. A nehéz, mély járattal bíró hajók szükségessé teszik a csatornáknak és folyók medrének megfelelő kiképzését és határozottan állíthatjuk, hogy nagyon kevesen a műszaki világban tudják, mily körülményes ezen munkálatok végzése. Manapság már azonban ezen munkálatokat megfelelő gépek beállításával megfelelő gyorsan és gazdaságosan van módunkban végezni és csupán csak a víz niveauján levő szerelvények helyes megválasztása eszközöndő.

Mai modern viz alatti furásoknál 10—20 m. hosszú furóacélokat használunk, melynek sulya néha egészen 200 kgr. Ily hatalmas furóacélokkal kemény homogén kőzetben furni sem könnyű feladat. Hát még akkor furásra nehéz anyagban és még hozzá vizalatti, ahol leginkább a furógépek kezelőjének érzékére vagyunk bízva. Ily esetekben rendkívül masszív furógépre van szükségünk, mely hatalmas, erős és gazdaságos és amellyel módunkban van az ütés erejét, a löket hosszát stb. a legpontosabban ellenőrizhetni é. kezünkben tartani.

Különösen kiemelendők ilyen munkálatok végzésére az Ingersoll Rand-féle nehéz furógépek, amelyek kiállották már a tűzpróbát számtalan vizalatti furásnál. Óriási kőzettömegek mozgattak a New-Yorki kikötőben és a szükséges furt lyukak előállításánál ezen furógépek használ-

tattak, továbbá Portsmouthnál, a Havannai kikötőben, Panama-csatornánál, Angliában és a Svéd partokon végeztek kitűnő munkálatokat, hazánkban pedig a Vaskapu szabályozásának munkálatainál voltak ezen gépek használatban.

A Vaskapu szabályozásánál használatban volt gépekre vonatkozólag utalunk Gonda Bélának a Vaskapu szabályozására vonatkozó könyvére, melyben ezen gépek részletesen vannak ismertetve. Azt hisszük, nem lesz érdektelen ezen közlemény keretén belül is ezen gépekről röviden megemlékezni.

Az ilyen vizalatti furásoknál alkalmazott gépek legérdekesebb típusa az Ingersoll Rand-féle furógép, melynek furóhengere a normális Ingersoll Rand-féle, háromlábú szerelt furógépek hengeréhez hasonlít; a szelep maga azonban egy elzárható pecekkel bír, továbbá a dugattyu, dugattyurud és a furófej egy darab elsőrendű minőségű acélból van kovácsolva, mely egyik figyelemreméltó előnye ezen nehéz munkálatoknál használt gépnek. Különösen a furófej szilárd kiképzése fontos, mely alkatrész e géptypusnál megfelelő erős „U” alakú vaskapcsokkal lesz megrögzítve.

A furógép úgy van berendezve, hogy egyformán jó eredménnyel használható úgy gőz-, mint levegő-üzemre. A gőzt vagy levegőt közvetlenül a szelepházba vezetjük be és a beümlő nyílások megfelelő csavarokkal szabályozhatók, úgy hogy a gép meghajtásához szükséges levegő vagy gőzfogyasztást mindenkor ellenőrizhetjük és szabályozhatjuk. A gépek ütés száma magas, konstrukciójuk szilárd. A következőkben egy normális típusnak méreteit adjuk:

A henger átmérete 140 mm., lökete 200 mm., a gép csetési hossza 750 mm. A gép súlya 420 kilogramm.

E gépeket a szükségletnek megfelelően háromlábú lehet szerelni, vagy pedig előforduló esetekben megfelelő kovács-vasvázra és ezeknek segítségével tartják fenn az üzemet. Ezek az ugynevezett tengeri furásoknál használt furógép vezetőek.

További módja furógépek felszerelésének az ugynevezett hidraulikus szerelvények alkalmazása, mely egy hidraulikus emelőből áll és a melynek működéséhez kis gőzszivattyú is szükséges.

geltetik. A gépek teljesítménye természetesen nagyban függ az anyag minőségétől, amelyben a furást eszközlik, valamint a gép kezelésétől is, amiért is csak általános adatokat hozhatunk föl. Bizonyos kőzetnemekben ezen gépek kétszer-háromszor annyi munkát voltak képesek végezni, mint bármely más gép és az üzemeltetések is kedvezőbbek voltak.

A furógépnek felszerelése és elrendezése a víz felszínén különbözőképpen eszközölhető. Minden esetben megfelelő bárka vagy tutaj szolgál alapul a gépek elhelyezésére, amelyen azután a szükséges emelők, kazán és segédgépek is elhelyezést nyernek. A bárkát vagy tutajt aztán a végzendő furás helyére usztatják és ott lehorgonyozzák. A szerelvények kivitele a furás rendszerének megfelelően eszközöltetik és befolyásolva van a dagály és apály által, valamint a víz niveau magassága a furandó lyukak fölött és a furandó lyukak mélysége által is. Az alkalmazandó szerelvények szerint három féle furási módszert különböztetünk meg, mely módszerek közötti legfontosabb eltérés a rudazatok emelésében mutatkozik.

(Folyt. köv.)

Vas és magánércsek kezelése.

Ezen új eljárás tárgya poralaku vas és magánércseknek erősen hevített forgó kemencében történő zsugorítása. Az ércet lyukacsos masszává változtatnak át, mely utóbbinak fizikai és kémiai tulajdonságai a szokásos kohászati eljárás szerint való fémkiválasztásra kiválóan kedvezőek.

Ily ércseknek forgó kemencében való zsugorításra szolgáló szokásos eljárások oly hátrányokkal bírnak, hogy alkalmazásuktól el kellett tekinteni.

A masszának péppé való megolvasztása által előidézett zsugorodása üvegszerű sűrű terméket eredményez, mely a kohászati eljárásoknál redukáló anyagul szolgáló gázokat nem bocsátja át.

Azonfelül a magas hőmérséklet avval a következménnyel jár, hogy a kezelt oxidok só-oxidokká (Fe_3O_4 , Mn_2O_3 , O_2) változtatnak át, melyek a legállandóbbak és a redukálásnak leginkább ellenállnak.

Az ismert eljárásoknak egyik hátrányul tudandó be az is, hogy az oxydok, mint pépszerű massa maró tulajdonságokkal bírnak és a kemence tűzálló bélése rothad. Ezáltal már rövid időn belül perem keletkezik, mely az üzem megakasztását teszi szükségessé.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek, tájolók, mintaszerű, precíziós kivitelben mint különlegesség gyártása.

(B/2265/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

Az új eljárással mindezen felsorolt hátrányokat megszüntetjük és az eljárásnak célja abban áll, hogy a zsugorodott érc törmelékdarabjait lyukacsossá változtassuk, amennyiben a zsugorítás által a masszában gázvilágítást idézünk elő, ami oly helyeken keletkezik, melyek a darabok zsugorodási középpontjait alkotják.

A magas hőmérséklet által termelt só-oxydok oxigénbe kevésbé gazdag oxidokká változtatnak át, melyek a későbbi kohászati kezelésnél a redukálásra alkalmassabbak.

Az új eljárással azonfelül a fentiekben említett perem képződését is megakadályozzuk, minthogy a zsugorodáshoz szükséges magas hőmérsékletet a massa belső részére korlátozzuk és nem oszlatjuk el az egész masszára.

Ezen célok elérése végett a massa hevítését akként szabályozzuk, hogy a hőmérsékletet mindezekelőtt azon hőmérsékletnél valamivel alacsonyabb fokon tartjuk, mint amelynél a zsugorodás kezdetét veszi, mire azon helyre, melyen a legmagasabb hőmérséklet uralkodik, szemesés szenet hajítunk, mely utóbbi a kemence forgása következtében a masszával keveredik.

A szénrészecskének elége helyi hőmérséklet-emelkedést idéz elő, mely az oxydokat az olvadási középpontok körül zsugorítja és emellett az oxydálási fokot csökkenti, valamint gázváltást idéz elő, miáltal az ily módon kapott szilárd darabokban lyukak képződnek.

A tüzálló-faburkolat és az ércék által körülzárt zsugorodási középpontok közötti érintkezés megszüntetése azt eredményezi, hogy a zsugorodott masszának a falburkolathoz való tapadása megakadályoztatik. Ezen cél megvalósulását azáltal is előmozdítjuk, hogy az oxidoknak a tüzelőanyagra való kémiai behatása leihülést eredményez, minthogy az ehhez szükséges meleg a masszától vétetik el.

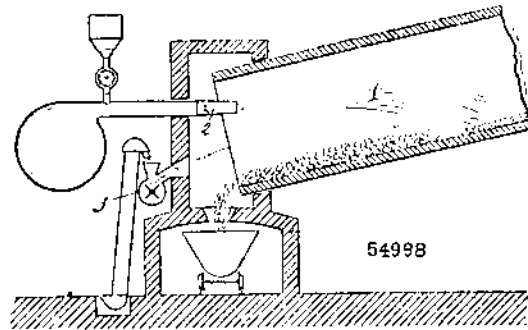
Megemlítendő még, hogy eltérőleg azon ismert eljárásoktól, melyeknél a tüzelőanyagot gáz, vagy szilárd alakban engedjük a forgó kemencében lévő ércekre hatni, a tüzelőanyag-hozzávezetés jelen eljárásnál oly módon történik, hogy a tüzelőanyagot szilárd alakban az ércmassza pontosan megállapított helyére hajítjuk, mely helyet a massa hőmérséklete alapít meg. A tüzelőanyag hozzávezetésére oly készülékről kell gondoskodnunk, mely a hozzávezetési helynek üzemküzben való változásait teszi lehetővé, minthogy az a hely, melyen a legmagasabb hőmérséklet uralkodik, nem minden üzemviszonyánál marad ugyanaz.

Ha a tüzelőanyagot oly helyre juttatnánk, ahol a hőmérséklet még nem elegendő magas, akkor azt

előbb használnók föl, mielőtt még a zsugorodáshoz szükséges hőmérsékletet elértük volna. Ily módon ezen tüzelőanyag a darabok szövetségére (struktúra) semmi hatással sem volna és a zsugorodás az egész masszának pépszerű megolvasztása által épen úgy menne végbe, mint az ismert eljárásoknál.

Ha ellenben a tüzelőanyagot csak akkor hozzuk érintkezésbe az ércel, midőn a zsugorodás már megkezdődött, akkor már perem keletkezhetett és minthogy a tüzelőanyag által létesített gázak a már terjedelmes darabok közepében válnak ki, a szövetségére befolyás nélkül lesznek.

A mellékelt rajz az eljárás loganatosítására szolgáló példaképeni készüléket mutat be.

A forgó kemence 1-gyel, az égő pedig, melyet szénporral, vagy hasonló tüzelőanyaggal táplálunk, 2-vel van megjelölve. A 3-mal jelzett készülék szemesés tüzelőanyagot arra a helyre állítja, melyen a legmagasabb hőmérséklet uralkodik. A hajítási távolság a 3 készülék sebességének változtatása révén tetszés szerint szabályozható.

Szivattyuzás önműködő szabályozása.

Mindazok előtt, akik a bányászati találmányokat figyelemmel kísérik, jól ismert név *kápolnai Pauer Victoré*. Néhányszor lapunk is ismertette találmányait és most ismét beszámolhatunk legújabb találmányáról, a szivattyus berendezéséről, melyre szabadalmat is nyert már.

A szivattyumotorok fordulatszámát eddig nem hozták célszerű kapcsolatba a kiszivattyuzandó vízmedence, ill. tartány vízszíneinek változásával, csakis a szivattyu megindítását és kikapcsolását eszközölték ily módon.

Pauer ezért oly berendezést szerkesztett, melynek segítségével nemcsak a szivattyu megindítását, hanem azok menetét is a motorok menetének a vízszin változása segítségével való szabályozása által őrjük el.

SZIVATTYUKAT és

MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

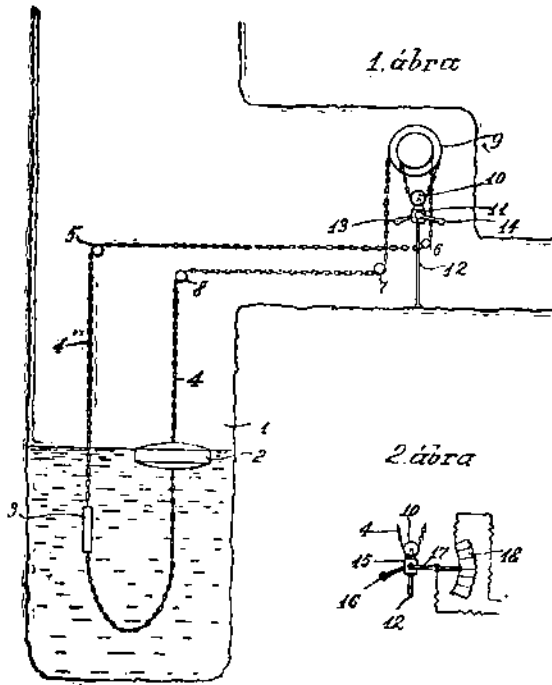
GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

(B. 6. 714/4)

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

A találmánybéli berendezésnek példaképeni foganatosítási alakja a mellékelt rajz

1. ábráján metszetbe van föltüntetve, a

2. ábra egy eltérő foganatosítási alak részlete.

Az akna (1) zsonpjában lévő vízszin (2) uszó és ennek kiegyensúlyozása (3) ellensúly van elhelyezve. Az uszó és ellensúly (4, 4') láncra függesztve, mely (5, 6, 7, 8) vezető görgők útján a (9) differenciálcsigasoron van összekötve.

A (9) differenciál-csigasoron függő (10) csigán (11) hüvelyszerű súly van fölfüggesztve, mely a (12) rudon föl-le mozoghat. A hüvelyből csuklósan két (13, 14) kar indul ki, melyek közül az egyik (13) a szivattyu megindítását vagy kikapcsolását eszközi, a másik (14) rud pedig a rajzon föl nem tüntetett módon a szivattyu expanziós gépének precíziós kormányzatánál az expanziót változtatja.

A berendezés működési módja a következő:

Ha a (2) uszó emelkedik, nagyobb vízbeömlés lévén az aknában a (11) hüvely súlyed s a szivattyu-motor fordulatszámát a (13) csuklós rud azáltal növeli, hogy a gőzgép expanzióját megfelelőleg változtatja. Viszont a vízszin súlyedésénél a (11) hüvely emelkedik és az expanziót oly értelemben befolyásolja, hogy a gőzgép lassabban forog.

A 2. ábrán látható változat elektromos hajtást föltételez. A berendezés egyéb részei egyezők lehetnek. A (15) hüvelyből kiinduló (16) kar itt az elektromotor ki- és bekapcsolására, a kétkaru (17) emelő pedig a (18) rheosztát szabályozására szolgál.

A leírt berendezés olyképp is kivihető, hogy a bányaszivattyuzásnál rendszeren több szivattyu lévén alkalmazva, ezek a szivattyuk oly módon kapcsolódnak, hogy ha már az egyik szivattyumotor elérte a legnagyobb fordulatszámot s az akna zsonpjában a víz még mindig emelkedik, úgy a berendezés segítségével egy második szivattyu hozatik működésbe, még pedig a legkisebb fordulatszámmal, mely további vízszintemelkedésnél önműködően nagyobbodik. A vízszin súlyedésénél a fordított folyamat megy végbe.

A leírt berendezés víztornyok vízszintjeinek és a hozzátartozó szivattyutelepnek összekapcsolására és önműködő szabályozására is szolgálhat.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kinevezés. Úfelsége Lány Károly okleveles gépészmérnököt, a hernádvölgyi magyar vasipar részvénytársaság korompai vasgyárának műhelyfőnökét a selmecebányai és erdészeti főiskola I. géptani tanzékre másodosztályu rendes tanárrá nevezte ki.

Kitüntetés. Úfelsége Rösch Frigyes ózdi kohóigazgatónak, az oktatásügy terén szerzett érdemei elismerésül, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

Eljegyzés. Kurovszky Juliskát, Kurovszky Zsigmond m. kir. bányatanácsos, zala'nai főbányahivatali főnök leányát eljegyezte Kähle Frigyes m. kir. bányamérnök, a kapnikbányai vegyelemező hivatal vezetője.

Altisztek kinevezése. A kincstári bányászati körébe tartozó szolgálati ágazatoknál alkalmazott altisztek létszámának folytatólagos rendezése következtében a selmecebányai m. kir. bányagazgatóság kinevezte az I. osztályu altisztek 2. fizetési fokozatába: Pokorny Antal selmecebánya-erzsébetaknai; Sztraka József körmöcbánya-nádoraknai; Hrntsár Sándor miksaaknai; Riedl Ferenc magurkai s Hummel Vencel az aranyidai nyugati bányaosztálynál alkalmazott bányaaaltiszteket bányaintézőkké, Polinák Ferenc a körmöci László-zuzónál alkalmazott altiszteket pedig zuzóműintézővé; a II. oszt. altisztek 3. fizetési fokozatába Schorek János finsterortári bányaségaltiszteket bányaaaltisztté, Szászik Ferenc és Hodzsa Mihály selmecebányai, valamint Puchy János besztercebányai kémletörököt kémletörök altisztekké, Schneider József a selmecebányai bányagazgatósági könyvoműhelyben alkalmazott könyvoműszegédaltiszteket könyvoműszegédaltisztté, Bulla Antal körmöcbányai bányaaésmester, segédaltiszteket, bányaaésmesterré, Vostjar József a selmecebányai zuzóművek és drótkötélgyár üzeménél alkalmazott gépkeze-

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyuk minden célra. Tüzoltó fecskendők. ∴

Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.

Kenőolajok, tisztítógyapot, gépszijak. Robbanámentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
168-00.

(B/3146/731/52)

MOTOROK.

lőt gépkezelő altisztté, végül a III. oszt. altisztek (segédaltisztek) 2. fizetési fokozatába: Buzik József a selmechányai Istenáldás-táróbányaműnél, Riedl Béla, a körmöcbányai műveknél és Makovinszky Péter a selmechányai Zsigmondakna bányaműnél alkalmazott végzett bányaiskola tanulókat bányasegédaltisztekké.

Szobrot a magyar bányászat nagyjainak! Az „Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület“ a múlt év folyamán nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy elhunyt nagyjai közül *Péchy Antal* volt selmechányai bányaaigazgató, a magyar bányászati szakirodalom és bányamíveléstörténet úttörőjének, a Bányászati és Kohászati Lapok megalapítójának és első szerkesztő-kiadójának, *Kr. Kerpely Antal* volt k. központi vasműigazgatónak, a magyar vasgyártás és magyar vasipar nagynevű s világhívő apostolának, a selmechányai bányászati főiskola első magyar vaskohász-tanárának, *Zsigmond Vilmosnak*, a mélyfúrás technikája világhírű magyar bajnokának, az első magyar bányamíveléstan szerzőjének, a bányászati egyesület kezdeményezőjének és *Litschauer Lajos* kir. főbányatanácsosnak, bányamíveléstan, érc- és szénélőkészítés első magyar bányász-akadémia tanárának emlékéért méltó módon azáltal örökítse meg, hogy mellszobrokat hervadhatlan érdemeik megörökítésére s a magyar bányász- és koházmérnök-nemzedék buzdítására ott állítsa fel, hol ők nagy és utattörő munkájukat megkezdették, vagy végezték. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület titkársága a napokban küldte szét a gyűjtőleveket azon kérelemmel, hogy az adományok a gyűjtő-ívvel együtt július 5-éig beküldessenek, hogy a gyűjtés eredményéről a nagybányai közgyűlésen már be lehessen számolni. Magunk részéről az egyesület felhívását legmelegebben ajánljuk a megszívlelésre. Adományok lapunkhoz is beküldhetők s azt nyilvánosan nyugtázzuk.

A nagybányai bányáskongresszus programja. Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület augusztusban tartja ezidei kongresszusát Nagybányán. A kongresszus programját most állították össze. 1. Augusztus 10-én d. u. 5 órakor a vendégek fogadása a vasutnál, elszállásolás; este 7 órakor az igazgatótanács ülése, 8 órakor ismerkedési estély az István-szállóban. 2. Augusztus hó 11-én d. e. 9 órakor választmányi ülés a Kaszinóban, d. e. 10 órakor közgyűlés ugyanott. Déli 2 órakor ebéd az István-szállóban. Adja Nagybánya városa. D. u. 5 órakor a bányászati kiállítás megnyitása gr. Teleki Géza v. b. t. t. által. Megtekintése a bányászati, festő- és kertészeti kiállításoknak. Este 8 és fél órakor vacsora a Széchenyi-ligetben à la carte. 3. Augusztus hó 12-én d. e. előadások a bányaaigazgatóság tanácstermében. Déli 2 órakor ebéd a Széchenyi-ligetben. Adja a bányaeget. D. u. a keresztényi és veresvízi bányák megtekintése. Este 8 órakor diszeladás, vagy hangverseny a Lendvay-színházban, mely után táncmulatság ugyanott. 4. Augusztus 13-án d. e. 9 órakor kirándu-

lások: Felsőbányára, Fernezelyre, Borpatakra. Ebéd. Este bucsuösszejövétel a Kaszinóban. 5. Augusztus hó 14-én elutazás Kissármásra, Kapnikbányára és Máramaroszigetre.

Állami kedvezmény megvonása. A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszter hozzájárulásával az acélöntöde részvénytársaság budapesti cég acél- és lágyvasöntvényeket előállító üzemi részére annak idején 7 és fél évre engedélyezett állami kedvezményeket a cég felszámolása következtében az 1911. évi. évi augusztus hó 1-től kezdődő hatállyal megvonta.

Szerencsétlenség. Londonból jelentik, hogy a buri-szénbányában egy tárna fala beomlott. A leomló törmelék négy munkást megölt, többet megsobesített.

A vajdahunyadi vasgyár építkezése. A vajdahunyadi m. kir. vasgyári hivatal a vasgyár területé kétállású mozdonytér, a salakgyár és az öntőcsarnok céljaira szabványos nyomtávu vágányokat, végre a salakgyárba vezető keskeny nyomtávu iparvasutat kíván építeni. A tervezett létesítményekre nézve megtartott közigazgatási bejárás eredménye alapján a helyszínén megadott építési engedélyt a kereskedelmi miniszter megerősítette.

A Kachelmann-gyár sikere. Kachelmann Károly és fia vinyei gépgyára a magyar iparnak a külföldön nagy sikert és dicsőséget szerzett. Törökország kormánya ugyanis megbizta az ottani állami szénbányák berendezésével. A cég igen jelentékeny szerepet játszott mindig azon vidéki gyáraink sorában, melyek főképp az exportot kultiválják.

A Kalánia bánya és kohó rt. április hó 27-én tartja Budapesten XIII-ik évi közgyűlését.

A tapolezai barlang. A természetnek e ritka tüneményét, a tapolezai barlangot, május hó 5-én nyitják meg nagy ünnepségek között. A barlang közigazgatási bejárása most ment végbe. A bejárás a hatóságokon kívül, mint szakértő, Lóczy Lajos egyetemi tanár is részt vett.

A magyar általános kőszénbányatársulat németújvári iparvágánya. A kereskedelmi miniszter megengedte a magyar általános kőszénbányarészvénytársaságnak, hogy a németújvári állomásból kiágazólag iparvágányt fektethessen.

A pozsonyi kábelgyár iparvágánya. A pozsonyi kábelgyár-részvénytársaság a múlt év őszén engedélyt kapott iparvágány építésére, amely a gyártelepet a Pozsony-Ujváros állomással köti össze. A

Uti bőrröndöt

és egyéb finom bőrárut leg-
előnyösebben vásárolhat
a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. — Telefon 67-80.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/8832/6 (1/24))

vágány vezetésére nézve előnyösebb tervezetet dolgozott ki a társaság és a kereskedelmi miniszter rendelete értelmében a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség a tervezet tárgyalására közigazgatási bejárást fog kitüzni.

Higanybányavétel. Az Abrudbánya és Zalatna között fekvő higanybányát 1111 korona 11 fillérért megvásárolta Albini Gyula zalatnai jegyző s az üzembehelyezés iránti lépéseket megtette.

A Ganz-féle villamossági társaság mérlege. A Ganz-féle villamossági részvénytársaság, amelynek részvényeit, mint jelentettük, a jövő héten fogják a tőzsdén bevezetni, most teszi közzé mérlegét, amely 8 millió korona részvénytőke mellett 664,675 korona tiszta nyereséggel zárul.

A Fehér Miklós-féle gépgyár tőkeemelése. A Fehér Miklós-gépgyár részvénytársaság április 20-án tartandó rendes közgyűlésén el fogja határozni a részvénytőkének 500.000 koronára való fölemelését. A tavalyi mérleg 200.000 korona alaptőke mellett 21.996 korona tiszta nyereséggel zárult.

A diósgyőri vasgyár a miskolci kiállításán. A miskolci országos háziipari és amatőrkiállításán a diósgyőri vasgyár impozáns módon képviseltette magát. A földszinten elhelyezett slójd munkák termében a diósgyőri vasgyár tanoncműhelyének tanulói állítottak ki bámulatatos ügyességre valló és a szakszerű vezetést eléggé nem dicsérhető munkákat. Apró gépmoделlek, vasutikocsik, vertvas-dizsműtárgyak. Egytől-egyig olyan precíz, olyan tökéletes, hogy csak a diósgyőri vasgyár tanoncoktatásának ismert kiválósága mellett hiszi el a látogató, hogy ez mind a tanoncműhely tanulóinak kezemunkája. Az elsőemeli oldalteremben a vasgyár háziipari telepén készült gyönyörűség dolgok láthatók.

Kutifurás. Krassó-Szörény vármegye alispánja Bodófalva község határában három ártezi kut furására hirdet pályázatot. A furások Bodófalva községben hajtandók végre és pedig egy a közlegelőn lévő két domb közötti völgyben, a másik két furás a községben. A befejező furócső belső átmérője 2 és fél hüvely. Az átfurandó rétegek előreláthatólag homok, gyag, esetleg palából állanak.

A Ganz-féle villamossági rt. április hó 27-én tartja rendes közgyűlését. Nyereség- és veszteség-számla: Tartozik: Üzleti költségek 959.416,74 K. Munkabérek 3.432.694,33 K. Tiszti fizetések 1.139.222,61 K. Értékesítések gépek és műhelyfelszerelési tárgyakkal, ingatlanok

és építkezési telkeknel 250.000 - K. Kamatok 287.961,99 K. Adó 139.500,05 K. Nyereségáthozat múlt évről 115.142,49 K, hozzá nyereség 1911. év e 664.675,50 K, a két tétel együtt 779,818,08 K. Összesen 6,988.613,80 K. Követel: Nyereségáthozat múlt évről 115.142,49 K. Adómentes kamatok: értékpapírok után 2945 - K, pénzintézeti betéteink után 5484,68 K, a két tétel együtt 8429,68 K. Házbérlővédelem 8881,22 K. Áruszámla 6,856.160,41 K. Összesen 6,988.613,80 K.

Deutsche Waffen u. Munitionsfabriken berlini cég 45835 sz. "Berendezés a golyók bevezetésére golyós csapágyakba"

című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatba vétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja, vagy gyártási engedélyeket ad. Bővebb fölvilágosítással szolgát (szajts)

Kalmár J., Szabadalmi Ügyvivőiroda BUDAPEST, VII. RÁKÓCZI-UT 44. SZ.

Deutsche Waffen u. Munitionsfabriken berlini cég 45901 számú Eljárás golyóscsapágyak kalitkájának előállítására

című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatba vétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja, vagy gyártási engedélyeket ad. Bővebb fölvilágosítással szolgát (szajts)

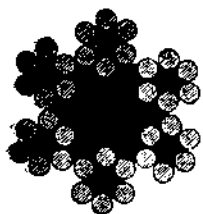
Kalmár J., Szabadalmi Ügyvivőiroda BUDAPEST, VII. RÁKÓCZI-UT 44. SZ.

Bányafelőr, Irodalíszit, Raktárnok

Kerestetik a Fundul-Moldowiban (Bukovina) levő kénkovand bányához. Pályázók kor, nyelvismeret, fizetési igény kitüntetése mellett, végzési és szolgálati bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat az alulírt vállalatnál nyujtsák be. Felsőmagyarországi Bányá- és Kohóműrészvénytársaság (Budapest, V., Múrlég-ú. 3.) (81/15)

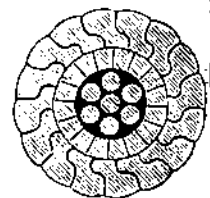
Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuzalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B.2095/619/25.)

A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut társaság május hó 6-án Wienben tartja ötvenhetedik rendes közgyűlését.

Mágnások bányavállalkozása. Annak idején részletesen beszámoltunk arról, hogy egy mágnásokból álló konzorcium az államvasut társaság krasssözörénymegyei uradalmainak területére zárt kutatómunkákat jelentett be. Az államvasut társaság tiltakozott a terület lefoglalása ellen, erre az álláspontra helyezkedvén, hogy a szénkiaknázási jog a földbirtok tartozéka és miután ő a földbirtokos, az a jog is őt illeti meg. A dolog pörre került s amint értesülünk, a pör a konzorciumra nézve kedvezően végződött. Időközben a konzorcium nagy szén- és vasércterületeket is megszerzett és átkutatott. Miután e területek miatt nagy szén- és vasércet konstatáltak, a csoport most egy külföldi tőkésekből álló konzorciummal közösen részvénytársaságot akar létesíteni a területek feltárására és a kohók felállítására.

Cement- és hidraulikus mészsükséglet Úszkűbben. Úszkűbi konzulátusunk jelenti, hogy az Úszkűbben most folyó építkezéseknél szükség a építőanyag legnagyobb részét a külföldről szerzik be, úgy hogy a cement és építőfa e havi bevétel is igen lényeges. A jövő hónapokban a cement és hidraulikumész szükséglete, a tervezett közúti építkezések végrehajtása folytán, még növekedni fog. Itt még csak azt jegyezzük meg, hogy Németországból (Heidelberg) 6000 zsák cementet rendeltek a 50 kg-os súlyban, 675 frank árban, frankó Úszkűb, 3% skonto. Magyarországból pedig körülbelül 40 kocsi rakomány építőfát vittek be. Úgy az építőfa, mint a cement szükséglete állandóan emelkedik.

A magyar királyi vasgyárak igazgatósága Kudzsirovi erőátviteli telepet létesít egy-millió koronát meghaladó költséggel. Ez az erőátviteli telep amely teljesen a vajdahunyadi vasgyár számára (Govaždián létesített vizierőtelep mintájára készül, — hivatva lesz a vasgyárak hengerműveinek térbeviteléhez szükséges energiát és villamosáramot szolgáltatni erőátviteli és világítási célokra.

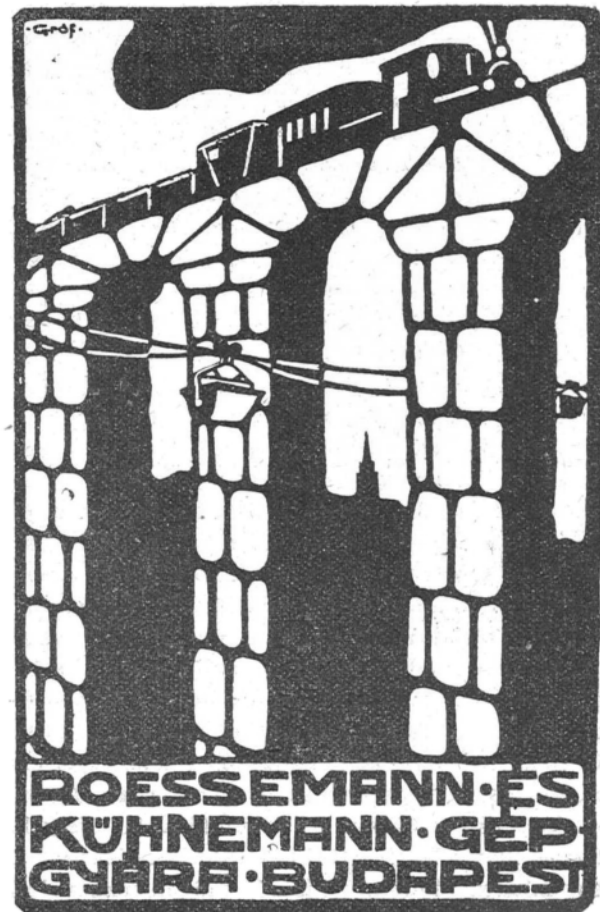
Szénforgalom. A Máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák a március hó 10-től március hó 16-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 14,818 kocsi rakomány szenet adtak fel; 487 kocsi rakománnyal többet, mint az előző héten és 1441 kocsi rakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (március 12-től március 18-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2469 vasúti kocsit raktak meg, 81 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Árjegyzéke a beszercebányai kir. rézpörölyhivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. *Árvényes 1912. április 3-tól.* 1. Mosó- és pálinka-katlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok: 400 mm. átmérőn alul 100 kg. 248 K, 400—800 mm-ig 100 kg. 242 K, 800—1100 mm-ig 100 kg. 272 K, 1100—1200 mm-ig 100 kg. 282 K, 1200—1300 mm-ig 100 kg. 302 K. 2. Takaréktűzhelyüst 100 kg. 258 K. 3. Kaesuta 9—12 mm-ig 100 kg. 235 K, 13—28 mm-ig 100 kg. 225 K. 4. Kazánfenék 100 kg. 230 K. 5. Rézrud □ 100 kg. 222 K. 6. Ócska: 100 kg. 146 K. *Árjegyzék.* Áruk helyt Beszercebánya vasúti állomásról 50 kg-ot meghaladó rendelés esetén az áruk a vedőfél vasúti állomására bérmentve szállítatnak.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Szerencsétlenségek. *Sztaniszán* Popa Juon nevű bányász egy 6 méteres aknába zuhant. Társai holtan húzták ki. — A *Lupényi* bányában szóváltásba elegyedett két bányász. Az egyik — Martin László nevű — azt mondta társának, hogy „amerikázzon.“ Tőrsát ez a szó annyira fölingerelte, hogy zsebkésével szívenszurta Martint, mire az szörnyethalt.

Vége az angol bányászsztrájkoknak. A legtöbb angol bányában munkába állottak a munkások. Még néhány hétig azonban el fog tartani, amíg a szénbányákban az üzem ismét a rendes kerékvágásba kerül. Sok bányában a hosszú sztrájk oly zűrzavart okozott, hogy egy hétig fog tartani, amíg az utak ismét megtisztíthatók és rendbehozhatók lesznek. Mindenütt fokozott óvintézkedéseket kell majd tenni balesetek ellen. Nem is hihető, hogy bányamunkások a hosszú sztrájk után már az első héten a teljesítőképességnek ugyanazon fokán fognak állni, mint eddig. A vasutak lassanként visszatérnek a normális üzemhez. E hét végén előreláthatóan a legtöbb iparvállalat is megszabadul az üzem kényszerű korlátozásától. Nagy baj az is, hogy a bányák egy része víz alatt van. Mindenütt nagy az öröm, hogy a sztrájk véget ért, de újabb nehézségektől félnek, mert a felszínen dolgozó munkások csak akkor akarják a munkát megkezdeni ha ők is megkapják a minimális bért és a nyolc órai munkaidőt. Angol statisztikusok már kiszámították, hogy a szénmunkások sztrájkja által előidézett kár jóval

nagyobb, mint amennyibe a bur háboru került annak idején az angol nemzetnek. Egy kimutatás arról szól, hogy a vasutaknak mennyivel volt kevesebb bevételük ez év márciusában, mint az elmúlt év hasonló szakában. Érdekes, hogy a gazdasági tevékenység ezen az aránylag kis területén milyen jövedelem esőket idézett elő a fekete sztrájk. Csak bevételi különbözet 14,000.000 koronát tett ki március hónapban. Ennyivel kevesebbet vettek be a vasutak, mint 1911. év márciusában. A Rajnavidéki bányák egynemelyike azt az ajánlatot tette a szénzindikátusnak, hogy tekintettel a piac jelentősen megnövekedett felvívó képességére, a szindikátus tegye szabaddá a termelést. A szindikátus még nem döntött az ajánlat fölött.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ✂

P. K. Budapest. A bányászat és kohászat nem tekinthető iparüzésnek a 64.162/1899. számú miniszteri rendelet értelmében, amennyiben a bányászati és kohászati vállalatoknak csak nyerstermények nyérése képezi a feladatát. Mihelyt azonban az ily bánya vagy kohóvállalatok nyerstermények feldolgozásával is foglalkoznak, ez esetben ezen finomító műhelyek és feldolgozási üzemágak tekintetében már az ipartörvény rendelkezései alá esnek. Ennélfogva nem esnek az ipartörvény rendelkezései alá: 1. a fentartott ásványok kutatása, feltárására és lefejtésére szolgáló, vagyis a szó legszorosabb értelmében vett bányaművek; 2. az ércelőkészítő művek, vagyis mindazon telepek, amelyekben a bányából kihozott fejtmények aprítása, osztályozása és töményítése történik; 3. a szénelőkészítő művek, nevezetesen a szénosztályozó- és szénmosó telepek, de úgy a 2. mint a 3. alattiak csak annyiban, amennyiben még kereskedelmi forgalomba nem került, vagyis közvetlenül a bányából kihozott fentartott ásványok (érc és szén) aprítását, osztályozását, töményítését, illetve mosását eszközlik; 4. a luzás, foncsorozás és villamos kifejtés útján bányaterményekből és kohóterményekből nyers fémekeket előállító művek; 5. nyers fémeke előállítására szolgáló osztályozó kemencék és egyéb készülékek; 6. azon pörkölkemencék, melyekben a fentartott ásványoknak a 4. és 5. alatti kohósítás szükségképeni előművelését képező pörkölése eszközöltetik; 7. koks-kemencék, amennyiben szén termelése helyén állítatnak fel; 8. brikett-sajtók szintén, amennyiben a szén termelési helyén állítatnak fel; 9. a kohóművekkel szoros kapcsolatban álló azok az üzemek, melyek a kohók mellékterményeit dolgozzák fel, avagy a kohósítás, luzás stb. szükséges anyagokat a kohótelepen állítják elő; 10. a bánya- és kohótelepeken levő kovács-, ács-, asztalos-, drótkötél- és gépműhelyek, téglavető és fűrészek, ha azokban kizárólag a bánya- és kohóüzemhez szükséges eszközök és szerek készíttetnek és javíttatnak. Amennyiben konkrét esetben a fentebbiekből kifolyólag a bánya-, illetve az ipartörvény alkalmazásának kérdése minden kételyt kizáró módon nem volna eldönthető, ilyenkor a m. kir. pénzügyminiszterrel

egyetértőleg a kereskedelemügyi miniszter dönti el azt, vajjon az illető műhelytelep vagy üzemág ki van-e véve az ipartörvény rendelkezései alól vagy sem.

A szerkesztésért felelős Dr. Bischitz Béla.

SZULTÁNFORRÁS

BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ és ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ és HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG EPERJES.

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-T.-nél, Budapest. — Telefon 162—84.

,Aquilas,

Acetylen-lámpa alagut és táro mivéléshez.

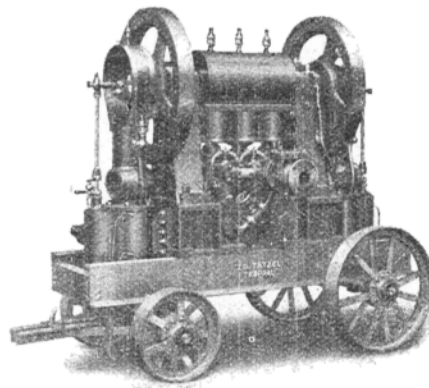
Sok ezer

használatban O'aszországban, Franciaországban, Spanyolországban, Tuniszban, Oroszországban, Ausztriában, Magyarországon, Mexikóban, Svájcban stb.

F. Santini, Ferrara
ITÁLIA.

Acetylen-lámpák minden célra. 100 önféle model.
(257/828/40)

ED. TATZEL, Troppau.

Dugattyús-, kör- és forgattyús-
dugattyús

szivattyúk

minden célra.

Magasnyomású fuvók.

(293/789/7/11)